

Квартальне опитування готелів

№24(4)

Грудень 2018

Діловий клімат та перешкоди діяльності

- У III-му кварталі 2018 року менеджери готелів оцінюють діловий клімат в країні переважно задовільно. Значення індексу ділового середовища становить 0,05. У майбутньому готелі очікують покращення ділового клімату ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА становить 0,11.
- Оцінка поточної фінансово-економічної ситуації в готельному секторі погіршилася, але залишається позитивною. Значення ІНДЕКСУ ПОТОЧНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ зменшилося з 0,29 у II-му кварталі до 0,16 у III-му кварталі. В майбутньому готелі очікують на покращення фінансово-економічної ситуації. ІНДЕКС ОЧІКУВАНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ на готельному підприємстві становить 0,17.
- Рейтинг перешкод в III-му кварталі 2018 р., як і в II-му, очолювали такі перешкоди, як «високий конкурентний тиск» та «низький попит».
- Найсуттєвіші зміни в рейтингу перешкод зафіксовано для таких показників: «погана репутація країни», «нестабільна політична ситуація», «погані погодні умови» (зменшення значення) та «нестача кваліфікованих працівників» (збільшення значення).

Показники змін, оцінок та очікувань

- У III-му кварталі спостерігається продовження тенденції зростання попиту. Значення індексу змін попиту зросло від 0,53 до 0,58. У наступному кварталі у готельному секторі не очікують змін попиту, значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОПИТУ від'ємне, але наближене до нуля та становить -0,03.
- В III-му кварталі 2018 значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ майже не змінилося та становить 0,32. У наступному кварталі очікується зменшення кількості зайнятих на готельних підприємствах – значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ становить -0,12.
- У III-му кварталі 2018 на фоні збільшення попиту збільшилася прибутковість. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ зросло до 0,37 з 0,29 у II-му кварталі. У наступному кварталі підприємства сектора очікують зменшення прибутковості — значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ становить -0,22.
- У III-му кварталі уповільнилися темпи зростання середньої ціни за ніч. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІНИ ЗА НІЧ зменшилося до 0,23 з 0,44 у II-му кварталі. У наступному кварталі менеджери очікують прискорення темпів зростання ціни за ніч. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІНИ ЗА НІЧ становить 0,42.
- На фоні продовження тенденції збільшення попиту продовжують зростати обсяги продажів. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ збільшується другий квартал поспіль та становить 0,59 (0,44 у II-му кварталі). У наступному кварталі менеджери готелів не очікують змін обсягів продажів. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ від'ємне, але наближене до нуля та становить -0,02.

Панель із 100 готелів використовується для моніторингу оцінок та очікувань їхніх керівників щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи готелів зокрема. Відсоток відповідей у жовтні 2018 року становив 66

У цьому випуску представлені результати опитування проведеного у жовтні 2018-го року.

Респонденти:

- (1) Давали оцінки показникам за результатами III-го кварталу 2018,
- (2) Порівнювали показники III-го кварталу 2018 до II-го кварталу 2018,
- (3) Порівнювали показники III-го кварталу 2018 до III-го 2017.
- (4) Порівнювали очікувані зміни показників на IV-й квартал 2018 до III-го 2018.

Діловий клімат: оцінка за жовтень 2018, очікування на 6 місяців

Автори:

Оксана Кузяків
Вероніка Яцишина

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел.: (+38044) 278-63-42/60
Факс (+38044) 278-63-36
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

ЗАГАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ

Ділове середовище

Оцінка ділового середовища. У III-му кварталі 2018 року, частка менеджерів готелів, які оцінюють ділове середовище задовільно, збільшилась до 63,0% з 50,8% у II-му кварталі. А частка тих, що позитивно оцінюють ділове середовище зменшилась до 18,5% у III-му кварталі з 31,7% у II-му кварталі. Частка тих, що негативно оцінюють ділове середовище дещо збільшилась та становила 18,5% (17,5% у попередньому кварталі). Отже, у III-му кварталі 2018 року частка тих, хто позитивно оцінює ділове середовище дорівнює частці тих, хто негативно оцінює ділове середовище, на противагу до минулого кварталу, коли позитивні оцінки домінували над негативними. В результаті зважене значення індексу ділового середовища у готельній сфері зменшилося з 0,24 до 0,05. Незважене значення індексу ділового середовища так само зменшилось та становить нуль. Різниця між зваженим та незваженим значенням індексу свідчить про залежність індексу від розміру готельних підприємств. Серед малих готельних підприємств (до 50 працівників) значення індексу ділового середовища від'ємне та становить -0,14, а серед готельних підприємств середніх розмірів (51-250 працівників) значення індексу ділового середовища позитивне та становить 0,26.

Зміни ділового середовища за минулі пів року. Більше третини опитаних менеджерів – 34,9%, зазначили покращення ділового середовища за останні пів року, майже половина – 49,2%, вказали на відсутність змін та 15,9% зазначили погіршення ділового середовища. Зважене значення індексу змін ділового середовища становить 0,27, а незважене 0,19. Для малих готельних підприємств, значення індексу змін ділового середовища становить 0,03, а для середніх підприємств дорівнює 0,48.

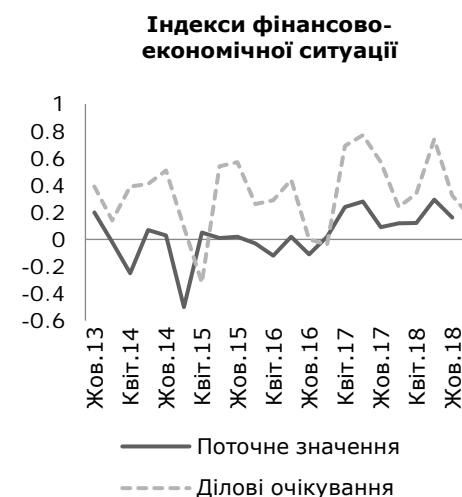
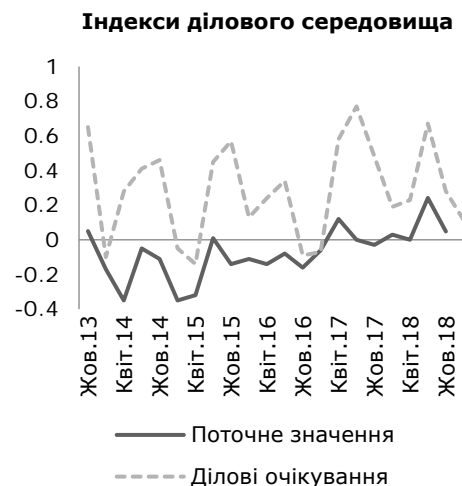
Очікувані зміни ділового середовища на наступні пів року. На наступні пів року більшість менеджерів готелів не очікує суттєвих змін середовища ведення бізнесу, а саме 63,6%, 23,6% очікує покращення ділового середовища та 12,7% погіршення. Значення індексу очікуваних змін ділового середовища зменшилося у III-му кварталі, але залишається додатним та становить 0,11 (0,28 у II-му кварталі).

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

Оцінка фінансово-економічної ситуації. У III-му кварталі оцінка фінансово-економічної ситуації на готельних підприємствах погіршилася. Значення індексу фінансово-економічної ситуації зменшилося з 0,29 до 0,16. Середні готельні підприємства краще оцінюють фінансово-економічну ситуацію – значення індексу фінансово-економічної ситуації для середніх підприємств становить 0,26, а для малих дорівнює 0,07. Частка менеджерів готелів, які позитивно оцінюють фінансово-економічну ситуацію зменшилась з 31,4% до 20,0%, а частка опитаних, які негативно оцінюють фінансово-економічну ситуацію дещо збільшилась з 4,7% до 6,2%. Частка респондентів, які задовільно оцінили фінансово-економічну ситуацію зросла до 73,8% у III-му кварталі від 64,1% у II-му кварталі.

Зміни фінансово-економічної ситуації за минулі пів року. Більшість менеджерів готелів зазначили відсутність змін фінансово-економічної ситуації за останні шість місяців 58,1%. 35,5% відмітили покращення та 6,5% вказали на погіршення фінансово-економічної ситуації. Індекс змін фінансово-економічної ситуації у готельній сфері становить 0,35 (0,45 у липні). Для малих готельних підприємств значення індексу становить 0,18, а для великих дорівнює 0,48.

Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації на наступні пів року. У найближчі пів року більшість менеджерів готелів (73,2%) не очікують змін фінансово-економічної ситуації, 21,4%

менеджерів очікують покращення фінансово-економічної ситуації та 5,4% погіршення. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ становить 0,17.

Регуляторний клімат

Несприятливий регуляторний клімат піднявся на 3-тє місце з 8-го в рейтингу перешкод зростання бізнесу. Частка менеджерів готелів для яких це було проблемою зросла до 30,3% у III-му кварталі з 19,7% у II-му кварталі. Значення компонентів цього комбінованого показника змінились наступним чином: частка респондентів, які вважають перешкодою бізнесу «часті зміни в економічному законодавстві» зросла на 15,2 в.п., частка тих, що назвали перешкодами «високий регуляторний тиск» та «корупцію» зменшилась на 4,6 та 3,0 в.п. відповідно.

Перешкоди зростанню бізнесу

Найбільш суттєвими перешкодами зростанню бізнесу у III-му кварталі, як і в попередніх, є «високий конкурентний тиск» та «низький попит». Частка респондентів, які зазначили перешкоду «високий конкурентний тиск», значно збільшилась – на 18,2 в.п., значення перешкоди «низький попит» також зросло на 9,0 в.п.

Суттєві зміни в рейтингу зафіксовано також для таких перешкод: «погана репутація країни», «нестабільна політична ситуація» та «погані погодні умови» - їх значення зменшилося на 12,1, 10,6 та 9,1 в.п. відповідно. А важливість перешкоди «нестача кваліфікованих працівників» збільшилась на 9,1 в.п. Варто зазначити, що значення перешкоди «погані погодні умови» зменшується третій квартал поспіль – від 28,4% у I-му кварталі, 13,6% у II-му кварталі до 4,5% у III-му кварталі. Значення перешкоди «нестача кваліфікованих працівників», навпаки, третій квартал поспіль зростає – від 0,9% у I-му кварталі, 7,6% у II-му кварталі до 16,7% у III-му кварталі. (див. таблицю перешкоди зростанню бізнесу).

ОЦІНКИ ЗМІН ТА ОЧІКУВАННЯ: квартал до попереднього кварталу

Попит. У III-му кварталі спостерігається продовження тенденції зростання попиту. Значення ІНДЕКСУ змін попиту зросло від 0,53 до 0,58. 56,6% менеджерів готелів вказали на збільшення попиту, 42,4% зазначили відсутність змін попиту та лише 1,5% вказали на зменшення попиту.

У наступному кварталі 26,2% менеджерів готелів очікують збільшення попиту, а 29,2% зменшення. 44,6% не очікують змін попиту. Значення ІНДЕКСУ очікуваних змін попиту від'ємне, але наближене до нуля і становить -0,03.

Зайнятість. У III-му кварталі 2018 ІНДЕКС змін зайнятості дещо збільшився до 0,32 від 0,30 у II-му кварталі. 33,3% зазначили збільшення кількості працюючих на готельному підприємстві, 65,2% вказали на відсутність зміни кількості зайнятих, та лише 1,5% вказали на скорочення кількості працюючих.

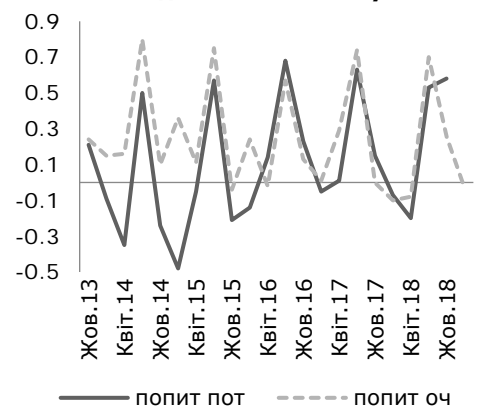
Збільшення зайнятості можна пояснити збільшенням попиту – чим більшим є попит на готельних підприємствах, тим більшою є потреба у працівниках.

У наступному кварталі очікується зменшення кількості зайнятих на готельних підприємствах – ІНДЕКС очікуваних змін зайнятості становить -0,12. 18,8% менеджерів готелів очікують зменшення кількості зайнятих та 9,4% збільшення, 71,9% не очікують змін зайнятості.

Прибутковість. У III-му кварталі 2018 на фоні збільшення попиту збільшилась прибутковість. Значення ІНДЕКСУ змін прибутковості зросло до 0,37 з 0,29 у II-му кварталі. Зазначимо, що майже половина опитаних керівників готелів вказали на відсутність змін прибутковості – 47,7%. 44,6% повідомили про збільшення прибутковості та лише 7,7% вказали на зменшення прибутковості.

Перешкоди зростанню бізнесу				
	I кв. 18	II кв. 18	III кв. 18	III кв. 18 до II кв. 18
Високий конкурентний тиск	80	51.5	69.7	18.2
Низький попит	69	45.5	54.5	9.0
Проблеми ліквідності	40.2	30.3	30.3	0.0
Несприятливий регуляторний клімат	23	19.7	30.3	10.6
Зміни в економічному законодавстві	13.6	4.5	19.7	15.2
Високий регуляторний тиск	7.7	15.2	10.6	-4.6
Корупція	1.7	4.5	1.5	-3.0
Погана репутація країни	29.7	40.9	28.8	-12.1
Нестабільна політична ситуація	51.4	39.4	28.8	-10.6
Високі кредитні ставки	10.6	22.7	21.2	-1.5
Відсутність інформації про область/місто/region	21.5	21.2	19.7	-1.5
Надмірне оподаткування	10.4	19.7	16.7	-3.0
Недостатньо кваліфікованих працівників	0.9	7.6	16.7	9.1
Погані погодні умови	28.4	13.6	4.5	-9.1
Брак приміщень, площ	1.2	7.6	3.0	-4.6
Доступність кредитів	3.1	3	0.0	-3.0

Поточний та очікуваний індекси змін попиту

У наступному кварталі майже третина готельних підприємств очікує зменшення прибутковості (32,8%). Більше половини опитаних (54,1%) не очікують змін прибутковості та 11,1% очікують збільшення прибутковості. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ становить -0,22.

Закупівельні ціни. У III-му кварталі закупівельні ціни продовжують зростати, значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН становить 0,63. Більшість керівників готелів вказали на зростання закупівельних цін, а саме 65,6%, 34,4% зазначили відсутність змін закупівельних цін. Та жоден не вказав на зменшення закупівельних цін.

У наступному кварталі очікується уповільнення темпів зростання закупівельних цін ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН становить 0,44.

Ціна за ніч. У III-му кварталі сповільнилися темпи зростання середньої ціни за ніч. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІНИ ЗА НІЧ зменшилося до 0,23 з 0,44 у II-му кварталі. 25,8% вказали на зростання ціни за ніч та 74,2% вказали на відсутність змін. Ніхто не вказав на зменшення ціни за ніч. У наступному кварталі менеджери очікують прискорення темпів зростання середньої ціни за ніч. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІНИ ЗА НІЧ становить 0,42.

Заповнюваність номерів. У III-му кварталі значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЗАПОВНЮВАНОСТІ НОМЕРІВ становить 0,55. Більше половини опитаних повідомили про збільшення заповнюваності номерів – 53,0%. 45,5% зазначили відсутність змін у заповнюваності номерів та лише 1,5% зазначили зменшення заповнюваності номерів.

У наступні три місяці керівники готелів очікують зменшення заповнюваності номерів. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПОВНЮВАНОСТІ НОМЕРІВ становить -0,10.

Обсяги продажів. На фоні продовження тенденції збільшення попиту продовжують зростати обсяги продажів. У III-му кварталі більше половини опитаних менеджерів (56,1%) повідомили про збільшення обсягів продажів, 42,4% зазначили відсутність змін та лише 1,5% вказали на зменшення обсягів продажів. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ збільшується другий квартал поспіль та становить 0,59 (0,44 у II-му кварталі).

У наступному кварталі 28,1% менеджерів готелів очікують зменшення обсягів продажів, а 26,6% збільшення. 45,3% не очікують змін обсягів продажів. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ від'ємне, але наближене до нуля та становить -0,02.

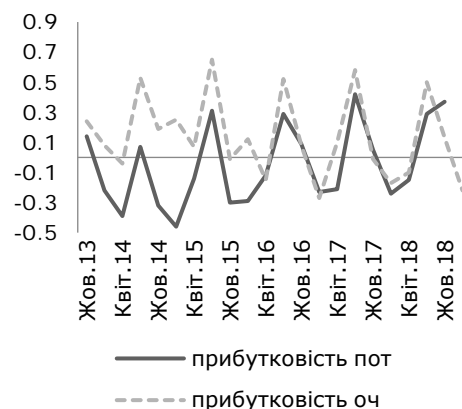
ОЦІНКИ РІВНЯ ПОКАЗНИКА

Кількість працівників. У III-му кварталі 2018 року 89,2% опитаних менеджерів готелів повідомили, що кількість працівників, які задіяні в усіх операціях на підприємстві достатня, а 9,2% вважали, що їх забагато та лише 1,5% зазначили, що працівників замало. Значення ІНДЕКСУ ЗАЙНЯТОСТІ становить 0,09.

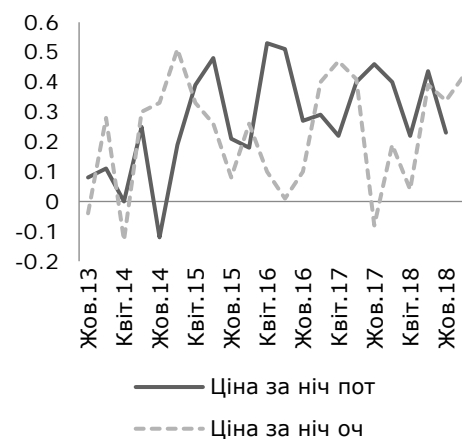
Наявні площі, приміщення. Опитані менеджери готелів переважно задовільно оцінюють наявність площ, тобто 84,6% відповіли, що їх достатньо, 13,8%, що площ забагато та лише 1,5% зазначили, що приміщень замало. Значення ІНДЕКСУ НАЯВНИХ ПЛОЩ становить 0,14.

Заповнюваність номерів. У III-му кварталі значення ІНДЕКСУ ЗАПОВНЮВАНОСТІ НОМЕРІВ наближене до нуля та дорівнює 0,02. У відсотковому співвідношенні – 75,4% вказали, що заповнюваність номерів була достатня, 10,8% вважали, що заповнюваність

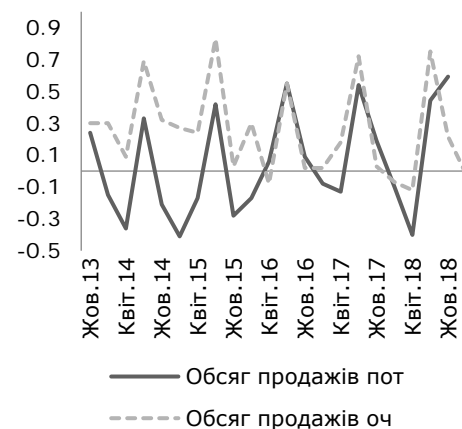
Поточний та очікуваний індекси змін прибутковості

Індекси змін ціни за ніч

Індекси змін обсягів продажів

завелика та 13,8% вказали на недостатню заповнюваність номерів. Щодо рівня заповнюваності у відсотках, у III-му кварталі загальний рівень заповнюваності був дещо вищим, ніж попереднього кварталу. Частіше за все респонденти відповідали, що у III-му кварталі готелі були заповнені на 80% (частота – 24,2%) та на 70% (частота – 21,2%). Разом з тим, 13,6% опитаних зазначили, що на час опитування була 100% заповнюваність номерного фонду готелів.

ОЦІНКИ ЗМІН ТА ОЧІКУВАННЯ: рік до року

Зміни показника за III-й квартал 2018-го року у порівнянні з III-м кварталом 2017-го

Обсяг реалізації. На думку 71,4% опитаних менеджерів у III-му кварталі 2018 року в порівнянні з III-м кварталом 2017-го обсяг реалізації не змінився, 15,9% зазначили збільшення обсягу реалізації та 12,7% зменшення. Значення ІНДЕКСУ ОБСЯГУ РЕАЛІЗАЦІЇ становить 0,06.

Рівень бронювання. За оцінками 80,3% опитаних менеджерів рівень бронювання у III-му кварталі 2018 року в порівнянні з III-м кварталом 2017-го не змінився. Однакова частка тих, що зазначили збільшення та зменшення рівня бронювання – по 9,8%. Таким чином значення ІНДЕКСУ РІВНЯ БРОНЮВАННЯ становить нуль.

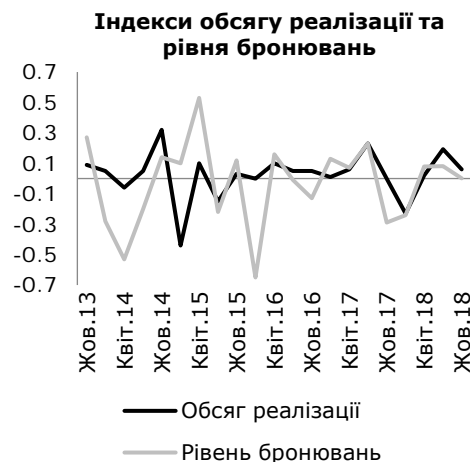
Очікування для IV-го кварталу 2018-го року порівняно з IV-м кварталом 2017-го року

Торговельні обороти. На IV-й квартал 2018 року у порівнянні з IV-м кварталом 2018 року майже половина опитаних менеджерів (48,4%) очікують збільшення торговельних оборотів та 8,1% зменшення. 43,5% не очікують змін торговельних оборотів. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ТОРГОВЕЛЬНИХ ОБОРОТІВ на IV-й квартал 2018-го року становить 0,47.

Кількість ночівель. На IV-й квартал 2018 року у порівнянні з IV-м кварталом 2018 року, 19,4% опитаних менеджерів очікують збільшення кількості ночівель, а 4,8% зменшення та абсолютна більшість – 75,8% не очікує змін кількості ночівель. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН КІЛЬКОСТІ НОЧІВЕЛЬ на IV-й квартал 2018 року порівняно з IV-м кварталом 2017 року становить 0,18. Окремо для громадян України значення ІНДЕКСУ становить 0,32, для іноземців – 0,13. Це означає, що менеджери готелів очікують збільшення попиту переважно з боку громадян України.

Ціна за ніч. У IV-му кварталі 2018-го року, у порівнянні з відповідним кварталом 2017-го року, згідно очікувань менеджерів, ціна за ніч продовжить зростати. Частка тих, що вказали на очікуване зростання цін за ніч (80,6%) суттєво перевищує тих, що вказали на відсутність змін в цінах (19,4%). Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН ЗА НІЧ становить 0,84.

Затримка клієнтів. ІНДЕКС МАЙБУТньої ЗАТРИМКИ КЛІЄНТІВ складає 0,10, тобто очікується, що клієнти в IV-му кварталі 2018 року дещо довше затримуватимуться в готелях, ніж це було IV-му кварталі минулого року.

Додаток 1: Методологія

Всі індекси рахуються за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів звітували про його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, де зросло виробництво, є більшою (меншою), ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,05 або менший за -0,05 є статистично значущим і відрізняється від нуля з ймовірністю помилки 5%.

Загальний показник "несприятливий регуляторний клімат" складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

Підставою групування готелів за розміром є кількість працівників.

Ми виділяємо такі групи готелів за розміром: малі (до 50 працівників), середні (51-250 працівників) та великі (250+), проте великі готелі у III-му кварталі не брали участь в опитуванні.

За більш детальною інформацією про характеристики вибірки, структуру анкети, методологію обрахунку індексів та за повними даними дослідження звертайтеся до Оксани Кузяків kuziakiv@ier.kiev.ua.

Кількість працівників, %	
	Q3'18
Менше 50	63,6
51 — 250	36,4

Регіони, %	
	Q3'18
Львівська обл.	19,7
Київська обл.	3,0
м. Київ	16,7
Вінницька обл.	22,7
Сумська обл.	10,6
Одеська обл.	16,7
Волинська обл.	10,6